

Over *fractals* in *homeopathie*

Overal in de natuur komen zichzelf herhalende patronen voor, de zogenoemde fractals. Voortschrijdend inzicht heeft het mogelijk gemaakt om op basis van deze patronen voorspellingen te doen over de werkzaamheid van onbekende planten en chemische elementen als homeopathische middelen. En met welke levensfasen deze middelen corresponderen.

DOOR FERNAND DEBATS, ARTS VOOR HOMEOPATHIE EN REDACTIELID

De basis van de homeopathie is de materia medica: de beschrijving van kenmerken van geneesmiddelen. Deze materia medica is louter beschrijvend en volledig neutraal. Daarom kan elke indeling of categorisering er als het ware overheen gelegd worden. Hahnemann gebruikte een indeling in drie hoofdgroepen van ziekten: de miasmata Psora, Sycosis en Syphillis.¹ Rudolph Flury betoogde dat je beter een indeling kunt gebruiken die niet berust op ziekten, omdat ziekten een uiting zijn van chaos en het teloorgaan van de harmonische ordening die gezondheid is. Hij gebruikte een natuurlijke indeling in aanlegtypes: de hippocratische temperamenten sanguinisch, flegmatisch, choleric en melancholisch. Uitgangspunt hierbij is dat je niet zozeer de ziekte behandelt, als wel de *voedingsbodem* waarop de ziekte heeft kunnen ontstaan.² Het is mogelijk de materia medica in elke zinvolle categorieënindeling onder te brengen, bijvoorbeeld de sterrenbeelden of

het enneagram, wanneer men zowel de materia medica als de gekozen indeling terdege kent. Naarmate een indeling meer overeenkomt met de natuurlijke ordening in de wereld, de kosmos, blijkt ze trefzekerder bij het kiezen van geneesmiddelen.

Ontwikkelingsstadia van de mens

Jan Scholten ontwikkelde een systematiek van de materia medica van de minerale middelen op basis van het periodiek systeem van de elementen. De rijen van het periodiek systeem komen overeen met de ontwikkelingsgang van een mens. De bovenste rij bestaat uit de elementen waterstof en helium. Het zijn de eenvoudigste atomen: waterstof bestaat uit slechts één proton en één elektron. Deze bovenste rij staat voor het begin van de ontwikkeling: het besluit te incarneren, de conceptie, de foetus. In de tweede rij, die in de homeopathie 'koolstofserie' heet, krijgt het atoom een tweede schil van elektronen en de middelen uit deze periode komen overeen met de kindertijd, het ontwikkelen van het ik-bewustzijn. De derde rij, de 'siliciumserie', staat voor de puberteit en het ontwikkelen van relaties met de ander. Vervolgens de 'ijzerserie': plicht en werk, ambacht, kunde, de jonge volwassenheid. Dan de 'zilverserie', creativiteit, vernieuwende ideeën in kunst en wetenschap overeenkomend met de volwassenheid en het dragen van verantwoordelijkheid. Het geven van leiderschap en het omgaan met macht, de rijpe leeftijd, vinden we in de 'goudserie' en de wijsheid en het ontstijgen van het materiële ten slotte in de 'uraniumserie'.³

Groepsanalyse

In elk van deze series zijn weer op elkaar volgende ontwikkelingsstadia te onderscheiden van aanvang naar hoogtepunt en daarna teruggang. Zo worden de eerste middelen van de ijzerserie (taak, werk) geassocieerd met de aanvang van het werkzame leven, het leren van de principes van het werk: de kaliumverbindingen. De volgende in de reeks, de calciumverbindingen, staan voor het opzien tegen de taak, zich bekeken voelen. Het derde stadium

twijfelt aan beroepskeuze of wil van baan veranderen. Het hoogtepunt in het midden: men wordt gerespecteerd voor de taak die men beheerst (nikkelverbindingen). Hierna volgt de neergang met terugvallen op routine, formaliteit en verlies van bezieling (Gallium en Germanium) en tenslotte verwaarlozing van de taak en beëindiging of verlies van werk (bromiumverbindingen).

Net als bij de levensfasen (corresponderend met series) zien we dus een opgang en neergang (de stadia) in een natuurlijke cyclus. Jan Scholten ontdekte dat middelen in de rijen in het periodiek systeem en ook in de stadia gemeenschappelijke kenmerken hebben. Dit maakte het mogelijk van nog onbekende middelen in het periodiek systeem de werking te voorspellen. Dit heet groepsanalyse. Voor alle duidelijkheid: er is alleen een middel aangewezen als stagnatie of verstoring de natuurlijke verdere ontwikkeling belemmert.

De mens als zoogdier

Homeopathische middelen worden ook betrokken uit de dierenwereld. Naast middelen die bereid worden uit lagere dieren als insecten of uit het gif van slangen of veren van vogels, kennen we middelen die bereid worden uit de melk van zoogdieren, de Lacs.

Evolutionair gezien is de mens het zoogdier met de langste ontwikkelingsweg van ouderlijke zorg en sociale inbedding. Deze ontwikkeling van de mens van kind tot volwassene is op onovertroffen wijze beschreven door Erik Erikson in zijn klassieker *Het kind en de samenleving*. Hij onderscheidt de volgende acht fasen, waarin steeds een basisverworvenheid tot stand kan komen of – bij gestoorde ontwikkeling – de tegenhanger daarvan:

- 1 Als baby gaat het om het ontwikkelen van fundamenteel vertrouwen tegenover wantrouwen. Dit komt overeen met de problematiek van de eerste periode, de waterstofserie, incarneren, er zijn.
- 2 Als peuter gaat het om het ontwikkelen van wilskracht en zelfstandigheid versus schaamte en twijfel: koolstofserie.
- 3 Kleuterperiode: doelgerichtheid, de mogelijkheid om in het contact met de ander initiatief te ontwikkelen als tegenhanger van schuldgevoel: siliciumserie.
- 4 De lagere schoolleeftijd: competentie en vlijt tegenover minderwaardigheid: de ijzerset.
- 5 Puberteit en adolescentie: zelfverzekerdheid, identiteit tegenover rolverwarring. Het bijzondere van je eigen persoon ontdekken en vormgeven, creativiteit: zilverserie.
- 6 Bij de jonge volwassenheid gaat het over intimiteit tegenover isolement. Innerlijke ontwikkeling, de lanthanidenreeks.
- 7 Volwassenheid: generativiteit, dat wil zeggen: de zorg dat de volgende generatie er komt en de leiding over kan nemen. Dit als tegenhanger van stagnatie in de voortzetting van de cultuur. Dit is het thema van de goudserie: leiderschap.
- 8 Rijpe leeftijd, ouderdom, wijsheid: het aanvaarden van de eigen levenscyclus met als tegenhanger angst voor de dood. De uraniumserie.

'Fractals zijn zichzelf herhalende patronen'

Sinds mensenheugenis worden dieren in fabels afgeschilderd met menselijke eigenschappen: de vlijtige mier, de bezige bij, de werkezel, het dienstbare paard, de machtige adelaar, de koninklijke leeuw et cetera. Patricia Hatherly geeft in haar boek *The Lacs*, een overzicht hoe kenmerken van zoogdieren corresponderen met ontwikkelingsstadia van de mens. Een belangrijk thema bij zoogdieren is hun plaats in de groep, juist omdat ze een lange ontwikkeling doormaken voor ze een nieuwe generatie kunnen voortbrengen. Zo is het thema van *Lac caninum* (hondenmelk): 'Ik ben verlaten, niet verzorgd, waardeloos', een thema uit het eerste ontwikkelingsstadium van Erikson. Bij kattenmelk, *Lac felinum*, gaat het om het afhankelijk zijn in combinatie met de wens zelfstandig zijn, een thema dat we herkennen uit puberteitsproblematiek. Leeuwinnenmelk, *Lac leoninum*, staat voor 'ik ben de vanzelfsprekende heerser', het hoogste stadium. *Lac lupinum*, wolvinnenmelk, staat voor het paria zijn, verstoten van je woongebied, gedoemd om te zwerven. Dit zijn slechts enkele voorbeelden om het belang van de plaats binnen de groep aan te geven. De materia medica van de *Lacs* is uiteraard veel uitgebreider dan de hier kort aangegeven thema's. Duidelijk moge zijn dat de plaats in de samenlevingsgroep een overheersend thema is.

Groepsanalyse in het plantenrijk

De jongste ontwikkeling in de homeopathie is de indeling van de plantenmiddelen op basis van de indeling van het plantenrijk. Linnaeus publiceerde in 1753 een indeling van de planten op basis van hun uiterlijke kenmerken. Met als uitgangspunt de recentere indeling op basis van DNA-kenmerken (APG 3-classificatie, 2009) ontwikkelde Jan Scholten een groepsanalyse van de plantaardige homeopathische middelen.

De planten hebben zich in de loop van de evolutie ontwikkeld van primitieve mossen en varens tot de hoogstontwikkelde bloeiende planten, die de grootste, meest diverse groep vormen. Planten worden ingedeeld in een soort stamboom. Zo behoort de soort *Pulsatilla pratensis* (wildemanskruid) tot het geslacht *Pulsatilla* uit de familie der Ranunculaceae die tot de orde der Ranunculales behoort. Deze orde valt onder de tweezaadlobbigen die weer onderdeel uitmaken van de klasse der angiospermen (bloeiende planten), welke op hun beurt tot de zaadplanten behoren.

Scholten ontdekte dat in deze gelaagde onderverdeling karakteristieke patronen zich steeds herhalen, zoals dat in de hele natuur voorkomt, de zogenoemde *fractals* of 'fractalen'. Deze terugkerende patronen komen bij de planten telkens overeen met series en stadia van het periodiek systeem. Er zijn dus plantengroepen die dezelfde problematiek vertegenwoordigen als de waterstofserie, er zijn er met koolstofproblematiek, met ijzerserieproblematiek et cetera. Binnen deze plantengroepen zijn dan weer de stadia herkenbaar met hun opgang, toppunt en neergang. Om te bepalen uit welke familie en welke orde het plantenmiddel moet worden gekozen, blijkt de plaats binnen de groep (gezin, familie, werk, maatschappij) van grote betekenis te zijn. Zoals in het periodiek systeem vele tot dan toe ongebruikte middelen konden worden ontwikkeld, worden nu onbekende planten op basis van groepsanalyse herkend en met succes toegepast. Geniale inzichten die momenteel wereldwijd in de homeopathische praktijk worden geïmplementeerd.

¹ Zie: Debats, Fernand, 'De miasmaleer van Hahnemann', 2010, HM 2, p. 10-12.

² Zie: Debats, Fernand, 'Rudolf Fluryt: temperamentvol homeopathie bedrijven', 2010, HM 4, p. 12-15.

³ Zie: Debats, Fernand, 'Het periodiek systeem der elementen en groepsanalyse', 2011, HM 1, p. 28-29.